

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

(THE COVENTION ON THE RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES : CRPD)

จำนวน 50 ข้อบท

- ข้อ 1-4 ความมุ่งประสงค์ / นิยาม / หลักการทั่วไป / พันธกรณี
- ข้อ 5-30 สิทธิของคนพิการตามอนุสัญญาฯ
- ข้อ 31 สถิติและการเก็บรวบรวมข้อมูล
- ข้อ 32 ความร่วมมือระหว่างประเทศ
- ข้อ 33 การอนุวัติและการตรวจสอบติดตามระดับประเทศ
- ข้อ 35-36 การจัดทำรายงานของรัฐภาคี / การพิจารณารายงาน
- ข้อ 37-39 ความร่วมมือ/ภารกิจคณะกรรมการ/การรายงาน
- ข้อ 40 การประชุมรัฐภาคี
- ข้อ 41-50 ประเด็นอื่น ๆ อาทิ ข้อสงวน/ การแก้ไข
- กรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการ

หลักการของอนุสัญญาฯ 8 ข้อ

- การเคารพศักดิ์ศรีที่มีมาแต่กำเนิด เสรีภาพในการตัดสินใจ
- การไม่เลือกปฏิบัติ
- การมีส่วนร่วมและเข้าร่วมได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ
- การเคารพความแตกต่างและยอมรับความหลากหลายมนุษยชาติ
- ความเท่าเทียมกันของโอกาส
- ความสามารถในการเข้าถึง
- ความเท่าเทียมระหว่างชายหญิง
- การเคารพขีดความสามารถของเด็กพิการ และเคารพสิทธิเด็กพิการ

จัดทำโดย กองยุทธศาสตร์และแผนงาน (กยผ.)
กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.)

สิทธิของคนพิการ ตาม CRPD ข้อ 5 – 30 (จำนวน 26 ข้อ)

สิทธิความเท่าเทียมและการไม่เลือกปฏิบัติ		สิทธิการเคารพความเป็นส่วนตัว
สิทธิการมีชีวิต	เสรีภาพ และความมั่นคงของบุคคล	สิทธิการศึกษา
สิทธิการยอมรับตามกฎหมายเท่าเทียมกัน		สิทธิความสามารถในการเข้าถึง
เสรีภาพจากการถูกทรมาน หรือไร้มนุษยธรรม		สิทธิการทำงานและจ้างงาน
เสรีภาพจากการถูกแสวงหาประโยชน์ การใช้ความรุนแรงและการล่วงละเมิด		
สิทธิการคุ้มครองส่วนบุคคล	สิทธิการอยู่โดยอิสระ เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน	
เสรีภาพในการย้ายถิ่นฐานและการถือสัญชาติ		สิทธิการฟื้นฟูสมรรถภาพ
สิทธิเคารพในการสร้างครอบครัว		สิทธิการเคลื่อนไหวส่วนบุคคล
เสรีภาพในการแสดงออกและแสดงความคิดเห็น		สิทธิด้านสุขภาพ
สิทธิมาตรฐานความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ		สิทธิสตรีพิการ
สิทธิการมีส่วนร่วมทางการเมืองและสาธารณะ		สิทธิเด็กพิการ
สิทธิมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรม นันทนาการ กีฬา		สิทธิสร้างความตระหนัก
สิทธิด้านความเสี่ยงและสถานการณ์ฉุกเฉิน		สิทธิในกระบวนการยุติธรรม

สิทธิความเท่าเทียมและการไม่เลือกปฏิบัติ

คนพิการมีสิทธิเท่าเทียมกันเหมือนกับบุคคลอื่นๆ ภายใต้กฎหมาย และมีสิทธิที่ได้รับความคุ้มครองและสิทธิประโยชน์ที่เท่าเทียมกันกับบุคคลอื่น ๆ ตามกฎหมายโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติสาเหตุเพราะความพิการ

สิทธิการมีชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงของบุคคล

คนพิการทุกคนมีสิทธิตั้งแต่กำเนิดในการมีชีวิต และคนพิการจะไม่ถูกกีดกันเสรีภาพใด ๆ โดยมีข้อยกเว้นกฎหมายหรือตามอำเภอใจและจะไม่ถูกกีดกันสิทธิเสรีภาพเพราะความพิการ

สิทธิได้รับการยอมรับว่ามีความสามารถตามกฎหมายบนพื้นฐานอันเท่าเทียมกัน

คนพิการสามารถเข้าถึงกฎหมายในทุกด้านสำหรับการดำรงชีวิตได้อย่างเท่าเทียมกับบุคคลอื่น โดยได้รับการช่วยเหลืออย่างสมเหตุสมผลเพื่อให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เสรีภาพจากการถูกทรมาน หรือการลงโทษ หรือการปฏิบัติที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี

คนพิการจะต้องยินยอมอย่างเสรีก่อนที่จะได้รับการรักษาทางการแพทย์หรือทางวิทยาศาสตร์ รวมทั้งกฎหมายคุ้มครองคนพิการจากการถูกทรมาน หรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีบนพื้นฐานกับบุคคลอื่น

เสรีภาพจากการถูกแสวงหาประโยชน์ การใช้ความรุนแรงและการล่วงละเมิด

คนพิการได้รับการคุ้มครองทั้งภายในและภายนอกที่อยู่อาศัยจากการถูกแสวงหาประโยชน์ การใช้ความรุนแรงและการล่วงละเมิด

เสรีภาพในการย้ายถิ่นฐานและการถือสัญชาติ

คนพิการสามารถย้ายถิ่นฐานและเลือกที่อยู่อาศัยของตนเอง และสามารถถือสัญชาติเหมือนบุคคลอื่น ซึ่งสามารถได้รับและเปลี่ยนแปลงสัญชาติได้

สิทธิในการอาศัยอยู่ในชุมชน

คนพิการสามารถใช้ชีวิตอย่างอิสระร่วมกับบุคคลอื่นในชุมชนได้อย่างอิสระและเท่าเทียมกัน

เสรีภาพในการแสดงออกและแสดงความคิดเห็น และการเข้าถึงสารสนเทศ

คนพิการสามารถแสดงออกและแสดงความคิดเห็น และเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ ได้อย่างเต็มที่ และเท่าเทียมกันกับบุคคลอื่น

สิทธิการเคารพการเป็นส่วนตัว

คนพิการสามารถมีที่อยู่อาศัยหรือการจัดที่อยู่อาศัยลักษณะใดโดยไม่ถูกแทรกแซงความเป็นส่วนตัวในทุกด้าน โดยมีขอบด้วยกฎหมายหรือถูกลบลู่เกียรติยศและชื่อเสียงโดยมีขอบด้วยกฎหมาย

สิทธิการเคารพในการสร้างครอบครัวและสถาบันครอบครัว

คนพิการสามารถสมรส มีครอบครัว และมีความเป็นบิดามารดาและความสัมพันธ์ต่างๆบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่นโดยไม่เลือกปฏิบัติ

สิทธิด้านสุขภาพ

คนพิการสามารถอุปโภคมาตรฐานสาธารณสุขที่สูงสุดเท่าที่จะหาได้โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุจากความพิการ

สิทธิทางการศึกษา

คนพิการสามารถมีการศึกษาแบบเรียนร่วมในทุกระดับและการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ

สิทธิด้านการทำงาน

คนพิการสามารถมีโอกาสที่จะหาเลี้ยงชีพโดยการทำงานที่ตนสามารถเป็นผู้ตัดสินใจเลือกได้โดยอิสระ และได้รับการยอมรับในตลาดแรงงาน และทำงานในสภาพแวดล้อมการทำงานที่เปิดกว้างทำงานร่วมกัน และที่คนพิการสามารถเข้าถึงได้

สิทธิสำหรับมาตรฐานความเป็นอยู่ที่เพียงพอ

คนพิการได้รับมาตรฐานความเป็นอยู่ที่เพียงพอสำหรับตนและครอบครัว รวมถึงอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัยที่เพียงพอ และสภาพการครองชีพที่ดีอย่างต่อเนื่อง

สิทธิการมีส่วนร่วมทางการเมืองและเรื่องสาธารณะ

คนพิการสามารถมีส่วนร่วมทางการเมือง ในองค์กรพัฒนาเอกชน และสามารถทำงานด้านสาธารณะ บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น

สิทธิการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมนันทนาการการพักผ่อนคลายยามว่างและกีฬา

คนพิการสามารถมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรม พัฒนาสร้างสรรค์งาน โดยได้รับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาตามกฎหมาย และเข้าถึงกิจกรรมนันทนาการ การจัดกีฬา และท่องเที่ยว บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น

พิธีสารเลือกรับแห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

(Optional Protocol of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities : OPCRPD)

สาระสำคัญ

- เป็นกลไกระหว่างประเทศ เพื่อคุ้มครองสิทธิคนพิการ
- มี 18 ข้อบท : เน้น กระบวนการวินิจฉัยข้อร้องเรียนโดยปัจเจกบุคคล

กระบวนการติดต่อร้องเรียน

ไม่รับข้อร้องเรียน หากไม่เข้าหลักเกณฑ์ ตาม (ข้อ 2)

ยื่นต่อ คณะกรรมการประจำอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

รับข้อร้องเรียน ตามหลักเกณฑ์ (ข้อ 2)

1. ต้องมีชื่อผู้ร้องเรียน
2. ต้องใช้สิทธิร้องเรียนอย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับอนุสัญญาและพิธีสาร
3. เรื่องที่ร้องเรียนต้องไม่อยู่ในระหว่างพิจารณา หรือได้รับพิจารณาแล้ว
4. ต้องได้รับการเยียวยาในประเทศจนหมดหรือล่าช้าหรือไม่ตรงวัตถุประสงค์
5. มีต้นเหตุหรือหลักฐาน เพียงพอ
6. เหตุเกิดในขณะที่พิธีสารมีผลกับรัฐภาคีแล้ว

การไต่สวน ของคณะกรรมการและ
การดำเนินการของรัฐภาคี (ข้อ 6)

การดำเนินการ ของคณะกรรมการและรัฐภาคี (ข้อ 3-5)

1. คณะกรรมการ แจ้งรัฐภาคีให้ความร่วมมือตรวจสอบ
2. รัฐภาคี ยื่นข้อสังเกตต่อประเด็นที่ถูกตรวจสอบโดยเร่งด่วน
3. คณะกรรมการ ดำเนินการไต่สวน
 - อาจมีการเยือน หากรัฐภาคียินยอม
 - แจ้งผลการไต่สวน ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะให้รัฐภาคี
4. รัฐภาคี ยื่นข้อสังเกตต่อผลการไต่สวนข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะภายใน 6 เดือน
5. หลัง 6 เดือน คณะกรรมการ อาจแจ้งรัฐภาคีดำเนินงาน หรือจะดำเนินงาน และอาจเชิญให้ข้อมูลมาตรการดำเนินการตามอนุสัญญาและพิธีสาร

1. คณะกรรมการ ตรวจสอบข้อร้องเรียน ตาม (ข้อ 2)
2. คณะกรรมการ แจ้งรัฐภาคีอย่างเป็นความลับ (ไต่สวน)
3. รัฐภาคี ยื่นชี้แจง/ถ้อยแถลง/การเยียวยาเป็นลายลักษณ์อักษรภายใน 6 เดือน
4. คณะกรรมการ ได้รับชี้แจงจากรัฐภาคี จัดประชุมแบบปิด และส่งคำแนะนำ/ข้อเสนอแนะให้รัฐภาคี (หากมี)

ในระหว่างพิจารณา

อาจใช้มาตรการชั่วคราว หรืออาจมีการยุติ อย่างเป็นมิตรตาม (ข้อ 4)

เสร็จสิ้นกระบวนการ

จัดทำโดย กองยุทธศาสตร์และแผนงาน (กยผ.)
กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.)